

Onderwerp Particuliere speeltoestellen in de openbare ruimte	
Nummer	2020/203169
Portefeuillehouder	Wienen, J.
Programma/beleidsveld	6.3 Openbare orde en veiligheid en 5.1 Openbare Ruimte en Mobiliteit
Afdeling	VH / BBOR
Auteur	Roos, K.; G. Kürk
Telefoonnummer	023-5114607
Email	kroos@haarlem.nl ; gkurk@haarlem.nl
Kernboodschap	In 2019 is er commotie ontstaan over het voornemen tot handhaving van een particuliere schommel in de openbare ruimte. Naar aanleiding hiervan is gebleken dat er een wens is bij bewoners om voldoende laagdrempelige kleinschalige speelmogelijkheden in de buurt te hebben. Daarnaast zijn er regels van toepassing op het plaatsen van particuliere speeltoestellen in de openbare ruimte die niet altijd aansluiten bij de wens vanuit bewoners. De burgemeester heeft toegezegd met een notitie te komen om hierover met de commissie bestuur van gedachten te wisselen. Deze Informatienota is bedoeld om die discussie te kunnen voeren.
Behandelvoorstel voor commissie	Het college stuurt deze informatienota ter bespreking aan de commissie Bestuur. Dit is een reactie van het college naar aanleiding van een toezegging van de burgemeester tijdens het vragenuur in de Raad van 19 september 2019. Deze toezegging is geregistreerd onder nr. 2020/56819.
Relevante eerdere besluiten	N.v.t.
Besluit College d.d. 3 maart 2020	1. het college stelt de informatienota aan de commissie vast. de secretaris, de burgemeester,

Inleiding

In de zomer van 2019 is er een aanschrijving aan de eigenaar van een particuliere schommel aan de Garenkokerskade gestuurd om de schommel te verwijderen. Na het versturen van de brief is er commotie ontstaan op sociale en reguliere media, onder raadsleden en inwoners van Haarlem. Naar aanleiding hiervan is in overleg met de burgemeester besloten dat de handhaving wordt opgeschort en dat er wordt uitgezocht wat de mogelijkheden zijn om de schommel te laten hangen. Voor andere vergelijkbare gevallen die na juli 2019 zijn geconstateerd is gekeken of er een eigenaar was van het speeltoestel. Als deze eigenaar er was, mocht het speeltoestel blijven staan. Daarbij is de eigenaar gewezen op zijn verantwoordelijkheid voor het onderhoud, toezicht, veiligheid en kwaliteit van het speeltoestel.

Hoe gaan we om met particuliere speeltoestellen in de openbare ruimte?

Het gaat niet alleen om de schommel aan de Garenkokerskade. Er zijn in Haarlem meer voorbeelden zoals trampolines, glijbaantjes en wipstoestellen die door particulieren in de openbare ruimte worden geplaatst. De bestaande praktijk is dat particuliere speeltoestellen in de openbare ruimte wettelijk niet zijn toegestaan. Daarom worden particuliere speeltoestellen (voornamelijk trampolines) verwijderd. Daar is tot nu toe weinig ophef over ontstaan. Wel blijkt er sprake van spanning tussen de wens van bewoners om voldoende en laagdrempelige speelmogelijkheden voor de kinderen in de buurt te hebben en de regels die van toepassing zijn op het plaatsen van speeltoestellen in de openbare ruimte.

Het college wil met deze informatienota de dilemma's die hierbij spelen adresseren en met de commissie bespreken.

Welke dilemma's spelen een rol?

Er is een aantal dilemma's als het gaat om particuliere speeltoestellen in de openbare ruimte.

1. Voldoen aan WAS (Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen)

Speeltoestellen in de openbare ruimte moeten voldoen aan het WAS (Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen). Een schommel valt volgens de definitie onder een speeltoestel. Een aangewezen keuringsinstantie moet beoordelen of de schommel voldoet aan de voorwaarden van het WAS. De NVWA controleert vervolgens de speeltoestellen. Voor het aanvragen van een keuring moeten onder andere bouwjaar, type- een serienummer, constructiedossier en de plaats waar het toestel vervaardigd is, ingeleverd worden. In het voorbeeld van de schommel aan de Garenkokerskade (die bestaat uit een houtenplankje aan twee touwen) blijkt dat het bouwjaar niet bekend is, er geen serienummer is, of constructiedossier. De schommel voldoet dan ook niet aan deze indieningsvereisten. De verwachting is dat de schommel ook niet voldoet aan het WAS. Dit zou kunnen betekenen dat de schommel verwijderd moet worden. Ook de meeste andere particuliere speeltoestellen in de openbare ruimte voldoen niet aan de eisen van het WAS.

Het dilemma is hierbij dat het gewenst is om particuliere speeltoestellen in de openbare ruimte toe te staan, maar dit hoogstwaarschijnlijk in strijd is met het WAS.

2. Aansprakelijkheid bij ongelukken

Eén van de aandachtspunten is de aansprakelijkheid van de gemeente in geval van schade, bijvoorbeeld als er een kind van een speeltoestel valt. De gemeente is altijd aansprakelijk als een toestel aard- en nagelvast in de gemeentegrond staat. Als het een roerende zaak betreft, zoals in dit geval de schommel, is de gemeente niet altijd aansprakelijk. Het hangt ervan af of een situatie 'evident gevaarzettend' is. Algemeen aanvaardbare risico's vallen hier niet onder. De gemeente heeft bijvoorbeeld een zorgplicht voor de boom waar de schommel aan hangt. Aan de andere kant mag verwacht worden van degene die een schommel ophangt of een speeltoestel neerzet dat deze persoon er ook voor zorgt dat er zo veilig mogelijk gespeeld kan worden.

Het achterliggende dilemma hierbij is in hoeverre de gemeente in staat is om te zorgen voor een risicovrije samenleving, nog los van de vraag of dit nastrevenswaardig is.

3. Verantwoordelijkheden gemeente

De gemeentelijke overheid heeft een grote verantwoordelijkheid voor de openbare ruimte. Het plaatsen van een particulier speeltoestel in de openbare ruimte heeft effect op het beheer en onderhoud dat de gemeente pleegt. Zo heeft de gemeente bijvoorbeeld een zorgplicht voor de boom waar een schommel aan kan hangen of de grond waar een trampoline op staat.

Deze zorgplicht heeft de gemeente ook voor door de gemeente zelf geplaatste speelobjecten, maar niet voor de particuliere speelobjecten.

4. Afwijken van bestaande regelgeving en / of handhavingsbeleid

Het huidige beleid is dat particuliere speeltoestellen niet worden toegestaan, omdat het in strijd is met artikel 2:10 van de APV, of met de Bomenverordening. Artikel 2:10 APV gaat over het verbod om objecten op een openbare plaats te plaatsen die de bruikbaarheid van de weg beperken, of gevaarlijk kunnen zijn. De Bomenverordening regelt dat er niets aan bomen opgehangen mag worden, of in bomen bevestigd mag worden. Via een ontheffing op artikel 2:10 APV zou besloten kunnen worden dat bepaalde particuliere speeltoestellen formeel worden toegestaan. Hierbij moet bedacht worden dat dit extra administratieve lasten met zich brengt voor zowel betrokken bewoners als de gemeente, een verplichting tot heffen van leges ontstaat en dat de gemeente door expliciet te ontheffen ook een verantwoordelijkheid op zich neemt voor toezicht op de deugdelijkheid van de objecten.

Het toestaan van speeltoestellen zonder het met een ontheffing te reguleren betekent dat er een gedoogsituatie ontstaat waarbij niet handhavend wordt opgetreden tegen overtreding van deze regels.

Andere gemeenten hebben actief beleid

De gemeente Zwolle heeft in het kader van een pilot het gebruik van particuliere speeltoestellen in de openbare ruimte onder voorwaarden toegestaan. De pilot is ingegeven door de groeiende behoefte van burgers en gemeente om de openbare ruimte meer te kunnen benutten voor particuliere initiatieven, onder meer door het (tijdelijk) plaatsen van particuliere speeltoestellen zoals speelgoedglijbanen en trampolines. Deze speeltoestellen hebben een laag risicoprofiel en worden door de bewoners zelf in de openbare ruimte geplaatst. De gemeente Zwolle hanteert voor de plaatsing van dit soort speeltoestellen een aantal gemeentelijke spelregels. Een speeltoestel mag alleen geplaatst worden als aan deze regels wordt voldaan. Echter heeft de NVWA geconstateerd dat de speeltoestellen niet voldoen aan het WAS en heeft de NVWA hier op gehandhaafd door middel van aanschrijvingen aan de gemeente om de speelattributen te verwijderen. Zwolle heeft de toestellen waar het toen om ging verwijderd, maar blijft in overleg met VWS om tot een aanpassing van het WAS te komen. De gemeente Zwolle heeft nu (2019) wel nog steeds een actief beleid op de website staan. Formeel is het WAS nog steeds van kracht m.b.t. dit soort speeltoestellen. Voor speeltoestellen in de openbare ruimte gelden zwaardere veiligheidseisen dan voor speeltoestellen die in particuliere tuinen staan. Dit staat soms haaks op de wens om burgerinitiatieven toe te staan.

Naast Zwolle hebben ook gemeenten als Almere en Pijnacker-Nootdorp een actief beleid over particuliere speelobjecten in de openbare ruimte. In alle gevallen komt het neer op het hanteren van basisregels / kaders / richtlijnen bijvoorbeeld dat speeltoestellen verplaatsbaar zijn, dat ze veilig zijn, een eigenaar hebben en verwijderd worden als het nodig is.

Hoe nu verder: bij wijze van proef speeltoestellen toestaan?

Een mogelijkheid zou kunnen zijn om een proef te starten met het onder voorwaarden toestaan van particuliere toestellen in de openbare ruimte, vergelijkbaar met Zwolle en Almere. Met een dergelijke proef kan ruimte gegeven worden aan initiatieven uit de samenleving om door kleine toevoegingen in de directe leefomgeving van mensen het leefklimaat voor kinderen te verbeteren. Dit past binnen de ontwikkelingen in het kader van “nieuwe democratie” en participatie van buurtbewoners in de leefbaarheid van hun omgeving. Aan de hand van de ervaringen uit een dergelijke proef kan besloten worden of en zo ja op welke wijze het plaatsen van particuliere speeltoestellen in de openbare ruimte voor de toekomst een plek kan krijgen in het gemeentelijk speelbeleid. Bij de herziening van het speelbeleid kan het plaatsen van particuliere toestellen in de openbare ruimte meegenomen worden.

Risico's

Het risico bij een dergelijke proef is wel dat de NVWA Haarlem kan aanschrijven om de speelattributen te verwijderen of dat bij ongevallen de gemeente aansprakelijk gesteld wordt. Daarom wordt in eerste instantie een proef voorgesteld.

Opzet uitwerking proef

De uitwerking van deze proef kan als volgt worden vormgegeven. Er wordt een aantal spelregels opgesteld waaronder het toegestaan is om speelobjecten in de openbare ruimte te plaatsen.

In het kader van een dergelijke proef wordt dan niet handhavend opgetreden tegen eigenaren en beheerders van speelobjecten die overeenkomstig de onderstaande spelregels zijn opgesteld. Als het speelobject in strijd met de spelregels wordt geplaatst of als er over de plaatsing of het gebruik van een speelobject onenigheid ontstaat, dan kan alsnog handhavend worden opgetreden.

Deze spelregels zouden als volgt kunnen luiden:

- Plaatsing van tijdelijke speelobjecten is alleen mogelijk na melding bij de gemeente van soort object, plaats waar het object komt te staan en vermelding van naam en contactgegevens (telefoonnummer en mailadres).
- Tijdelijke speelobjecten worden zo geplaatst dat zij geen belemmering vormen voor de doorstroming van voetgangers (straten met een verkeersfunctie hebben een minimale doorgang voor voetgangers van 1,50 meter breed nodig).
- Op wegen of weggedeelten die alleen bestaan uit een trottoir, is te allen tijde een vrije en onbelemmerde doorgang van minimaal 3,5 meter nodig ten behoeve van de hulpdiensten.
- Tijdelijke speelobjecten moeten brandveilig zijn.
- De eigenaar van het tijdelijke speelobject zorgt ervoor dat het object tijdens de plaatsing in de openbare ruimte in een goede staat van onderhoud blijft.
- De eigenaar van het tijdelijke speelobject zorgt zelf voor draagvlak in de buurt en lost eventuele problemen samen met de buurt op.
- De eigenaar van het tijdelijke speelobject is aansprakelijk voor schade die door het (plaatsen of weghalen van het) object wordt veroorzaakt.
- De gemeente bevestigt de melding. Als de melding, of plaatsing naar aanleiding van de melding niet akkoord is, wordt door de gemeente met de eigenaar/beheerder contact gelegd om tot een oplossing te komen. Als er geen oplossing gevonden wordt is het niet toegestaan het speeltoestel te plaatsen.

Evaluatie proef

Als deze proef komend voorjaar en zomer wordt uitgevoerd dan kunnende ervaringen gebruikt worden bij de actualisatie van het gemeentelijk speelbeleid. Bij de uitwerking van de meldingsprocedure wordt deze met om zo min mogelijk procedureregels omgeven.

In de evaluatie van de proef kan opgenomen worden hoeveel objecten er zijn aangemeld, akkoord bevonden of niet akkoord bevonden. Of er veel overlast is ontstaan, ongevallen zijn gemeld, in welke mate er is gehandhaafd en of er aanvulling van spelregels nodig is, of wijziging van regelgeving en welke aanknopingspunten er zijn voor opnemen in het gemeentelijk speelbeleid.